

Ljudske potrebe i rešavanje sukoba

04.12.2014.

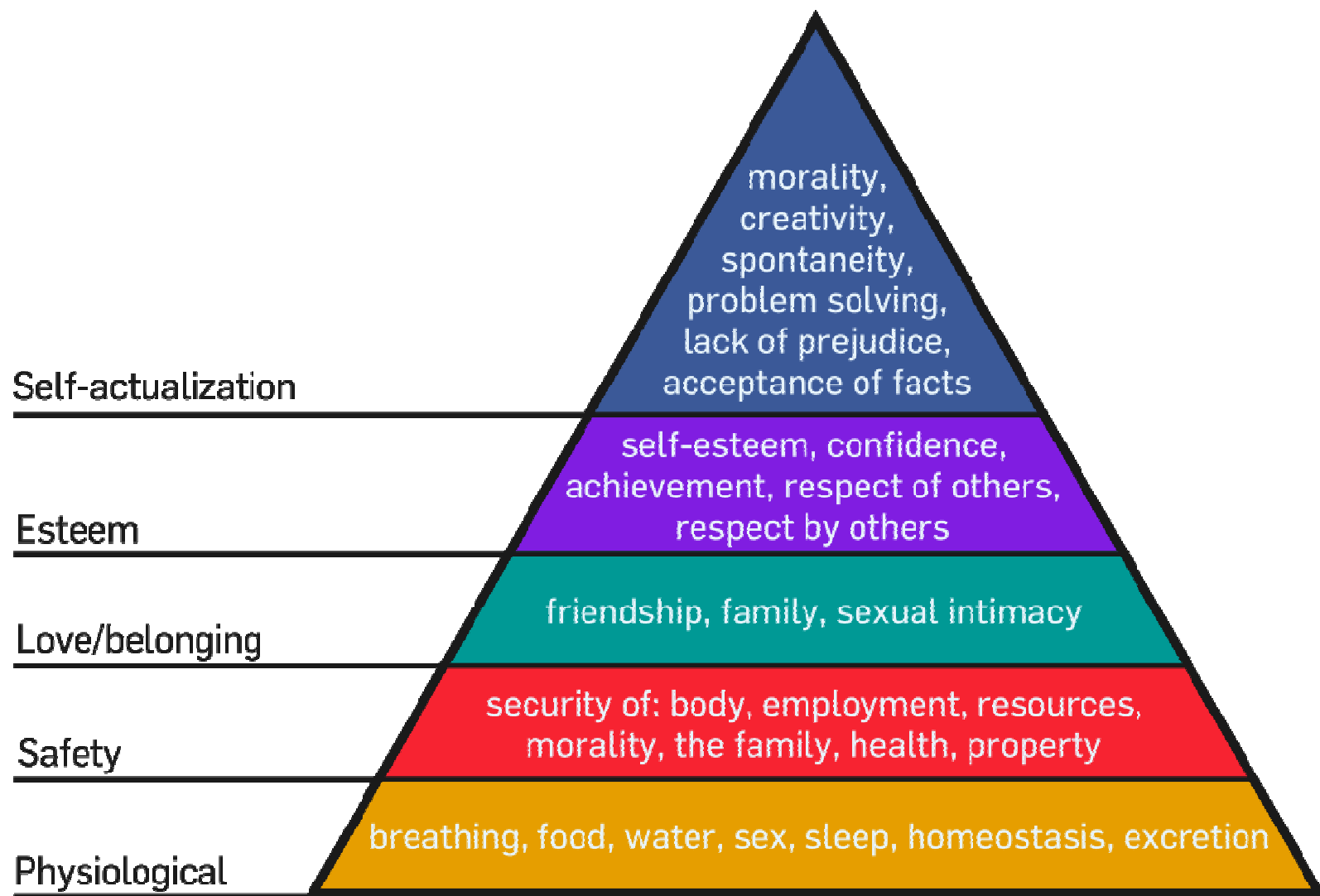
Sadržaj

- Teorije osnovnih ljudskih potreba i sukobi
 - Abraham Maslou (Maslow), *Teorija ljudske motivacije*
 - Džon Barton (John Burton), *Duboko-ukorenjeni sukobi*
 - Edvard Azar, *Dugotrajni sukobi*
- Rešavanje sukoba zasnovano na potrebama
 - Johan Galtung, *Transcendencija sukoba*
 - Oliver Ramsbotam (Ramsbotham), *Agonistički dijalog*

Teorija ljudske motivacije

- A. H. Maslow, “A Theory of Human Motivation”, *Psychological Review*, 50, 1943, pp. 370-396.
 - Antropocentričan pristup
 - Pet grupa potreba: fiziološke potrebe, potrebe bezbednosti, potrebe pripadanja, potrebe poštovanja i potrebe samoostvarenja
 - Primat univerzalnog nesvesnog nad posebnim i pojedinačnim svesnim
 - Potrebe su prosocijalne
 - Relativna hijerarhija potreba

Maslouova piramida potreba

Ljudske potrebe i duboko ukorenjeni sukobi (deep-rooted conflicts)

- J. Burton, *Conflict: Resolution and Provention*, St. Martin's Press, 1990.
- Tri vrste ljudskih motivacija:
 - One koje su neophodne za opstanak i razvoj ljudske vrste (univerzalne) – **potrebe** (društveno-biološke vrednosti)
 - One koje izražavaju kulturnu posebnost – **vrednosti** (društveno-psihološke vrednosti)
 - One koje su privremene i prolazne – **interesi**
- Osnovne, ontološke (genetske) potrebe „višeg nivoa”: opstanak, identitet, priznanje, razvoj, bezbednost, participacija, itd.

- Duboko ukorenjeni sukobi:
 - Negacija i frustracija potreba (strukturno i kulturno nasilje) → politički ekstremizam i direktno nasilje
 - Pogrešno rešavanje „običnih” sukoba
 - Nije ih moguće rešiti u okviru postojećeg druš. i pol. sistema
 - **Provencija** i rešavanje problema („drugi kolosek”)
 - O potrebama nema pregovaranja
 - Potrebe su kompatibilne
 - Primat identiteta

Dugotrajni sukobi (protracted conflicts)

- E. Azar, “Protracted international conflicts: ten propositions”, *International Interactions*, 12 (1), 1985, pp. 59-70.
- Jednovećenijsko istraživanje (1975-1985): više od 60 dugotrajnih sukoba (Liban, Šri Lanka, Severna Irska, itd.)
- Osnovne (socijalne) potrebe:
 - Bezbednost
 - Poseban identitet
 - Društveno priznanje identiteta
 - Delotvorno učešće u društvenim procesima koji se tiču bezbednosti, identiteta i razvoja

- Dugotrajni društveni sukobi su situacije koje proističu iz pokušaja borbe protiv uslova percipirane viktimizacije zasnovane na:
 - Poricanju posebnog identiteta učesnika u političkom procesu
 - Odsustvu bezbednosti grupne kulture i međusobnih odnosa
 - Odsustvu delotvorne političke participacije kroz koju bi se viktimizacija mogla otkloniti

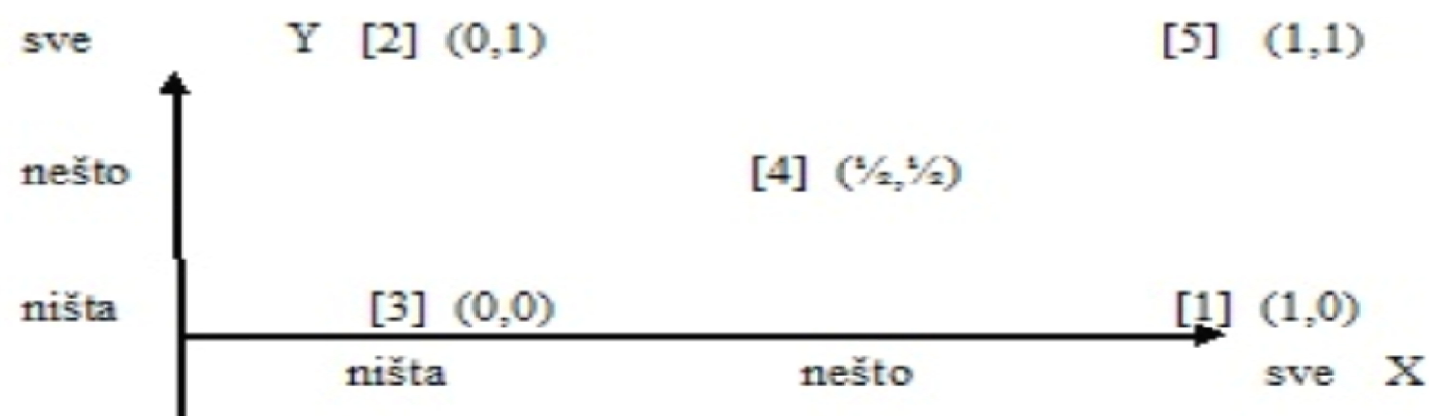
- Četiri promenljive koje utiču na dugotrajnost sukoba i intenzitet nasilja:
 - Identitetska grupa i njen sadržaj (**jedinica analize**)
 - Međugrupna dinamika, posebno aktivnosti usmerene na negiranje osnovnih ljudskih potreba
 - Uloga vlasti i države, i njihovog kapaciteta da zadovolje socijetalne potrebe građana
 - Međunarodna povezanost, tj. odnosi ekonomske i političko-vojne zavisnosti koje nameću regionalne i globalne klijentelističke mreže i transnacionalni akteri

Identitet i sukob

- Funkcije identiteta u sukobu:
 - Uzrok sukoba, ako postoji negacija identiteta
(kauzalna funkcija)
 - Posredstvom njega pojedinci i kolektiviteti razumevaju i određuju svoju poziciju u sukobu
(kognitivna funkcija)
 - Identitet mobilise pojedince i grupe, obezbeđuje legitimitet i opravdanje njihovih težnji i aktivnosti
(legitimacijska i mobilizacijska funkcija)
 - Sukob povratno utiče na identitet i transformiše ga
(refleksivna funkcija)

Transcendencija sukoba

- J. Galtung, *Transcend and Transform: An Introduction to Conflict Work*, Pluto Press, London, 2004
- **Transcendencija sukoba** predstavlja proces kojim se prevazilaze protivrečnosti koje su dovele do sukoba, pri čemu se ostvaruju ciljevi svih sukobljenih strana, ali uz njihovu modifikaciju. Do transcendencije dolazi kada strane shvate da protivrečnost i nije toliko velika (koliko je percipirana) i da se ciljevi mogu redefinirati, a da se od nekih može i odustati. Transcendencija je, ukratko, vještina traganja za i-i formulama.

br	pozicija		ishod	proces	suma	pre ostali posao
[1]	1,0	ili-ili	pobeda	borba	1	1
[2]	0,1	ili-ili	pobeda	borba	1	1
[3]	0,0	ni-ni	povlačenje	odlaganje	0	2
[4]	$\frac{1}{2}, \frac{1}{2}$	pola-pola	kompromis	pregovori	1	1
[5]	1,1	i-i (oba)	transcendencija	dijalog	2	0

Dijalog

- Akteri sukoba često imaju problema da pravilno formulišu i iskažu svoje ciljeve. Iz perspektive ljudskog organizma, ljudskog života, zadovolja-vanje osnovnih potreba i ono što iz toga sledi su jedini legitimni ciljevi.
- Empatija (razumevanje sukoba), kreativnost (postavljanje postojećih elemenata u drugačiji odnos) → depolarizacija i rehumanizacija, ustanovljenje legitimnih ciljeva
- Dijagnoza (deskripcija prošlosti) – prognoza (deskripcija budućnosti) – terapija (preskripcija budućnosti)

Praksa

- Južna Afrika (Komisija za istinu i pomirenje), Ekvador i Peru (binacionalna zona)
- SFRJ, 1992. godine: Slovenija (kakva danas postoji); Hrvatska (federacija u kojoj srpske teritorije čine jednu federalnu jedinicu) koja bi obuhvatila i Herceg-Bosnu; bošnjačka država sa Sarajevom kao glavnim gradom; nezavisna Republika Srpska (koja bi imala pravo da samostalno uredi odnose sa Srbijom); Srbija (bez Kosova i Metohije); nezavisno Kosovo (federacija s dva srpska kantona); federalizovana Makedonija i federalizovana Crna Gora
- Kosovo, 2010. godine: konfederalizacija i kantonizacija

Agonistički dijalog

- O. Ramsbotham, *Transforming Violent Conflict: Radical Disagreement, Dialogue and Survival*, Routledge, 2010.
- Radikalni nesporazum: verbalna manifestacija „nerešivog” sukoba
- „Borbeni dijalog”; dijalog između neprijatelja u intenzivnom i „nerešivom sukobu”; „rat reči”, sukob interpretacija i narativa; proces (ne)sporazumevanja koncentrisan na radikalne razlike
- Cilj: upoznati se s narativima (interpretacijama) suprotstavljene strane (ili strana), pomiriti narative (u)koliko je to moguće, pomoći sukobljenim stranama da prihvate i poštuju opravdanost konkurentnog (suprotstavljenog) narativa